

**Opinia Polskiej Izby Firm Szkoleniowych
w sprawie senackiego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz
ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych**

I. UWAGI OGÓLNE

Polska Izba Firm Szkoleniowych, dostrzegając znaczenie kształcenia dla społeczeństwa i gospodarki, pragnie zwrócić uwagę na efekty i skutki, jakie może przynieść wprowadzenie w życie projektowanej nowelizacji.

Polska Izba Firm Szkoleniowych zrzeszająca prawie 350 firm szkoleniowych oraz organizacji i instytucji działających na rynku podnoszenia kwalifikacji pracowników stale dąży do rozwoju usług edukacyjnych i propaguje ideę kształcenia się przez całe życie. Izba skupia ponad 15% pomiotów realizujących szkolenia i działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników, realizujących w sumie około 30% wartości wszystkich szkoleń w Polsce. Podmioty zrzeszone w Izbie dobrze rozumieją kwestie związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników.

Analizując propozycje Senatu, wyrażone w Uchwale Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 listopada 2009 r. Polska Izba Firm Szkoleniowych wyraża głębokie zatroskanie rozwiązaniami tam proponowanymi.

Planowane rozwiązania przyniosłyby najwięcej szkody ogółowi społeczeństwa, które w coraz większym stopniu stawać się powinno, zgodnie ze swoimi aspiracjami i wyzwaniem cywilizacyjnymi, społeczeństwem wiedzy. By tak się stało, powinniśmy wspierać takie dążenia i otwierać szersze możliwości dostępu do wiedzy i podnoszenia kwalifikacji Polaków na wszystkich etapach ich aktywnego życia zawodowego. Jest to także jednym z podstawowych założeń strategii Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w tym obszarze, przedstawionej w dokumencie „Raport Polska 2030”, przygotowanym przez Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów pod kierunkiem ministra Michała Boniego. Zdaniem PIFS, zakres proponowanych zmian jest sprzeczny z ideą life long learning (LLL) i społeczeństwa wiedzy wyrażonych w Strategii Lizbońskiej i w Raporcie.

Ponadto uważamy, iż proponowane nowe rozwiązania, wykraczają poza niezbędne minimum nowelizacji wskazanej w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego i budzą szereg wątpliwości interpretacyjnych. Zmiany utrudnią pracodawcom i pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników w związku z wykonywaną i planowaną pracą.

Polska Izba Firm Szkoleniowych zwraca także uwagę na niewystarczający dialog społeczny między organizacjami branżowymi, pracodawcami i pracownikami oraz brak wystarczających analiz i badań rynku szkoleń i podnoszenia kwalifikacji w Polsce oraz rozwiązań stosowanych w tej materii w innych krajach UE. Uważamy, że w celu

realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego projekt powinien być okrojony do minimalnych zmian. Każda nowa zmiana przepisów powinna być przedmiotem negocjacji w Komisji Trójstronnej, co przyczyni się nie tylko do wypracowania lepszych rozwiązań legislacyjnych, ale będzie też zgodne z założeniami rozwoju dialogu społecznego w kraju.

II. UWAGI SZCZEGÓŁOWE

1. Uwagi do projektowanego Art. 103¹ § 1 Kodeksu Pracy.

Zwracamy uwagę, że zgodnie z projektowanym art. 103¹ § 1 pracownik podnosi kwalifikacje w związku z wykonywaną pracą. To oznacza, że pracodawca nie będzie mógł skierować pracownika na kurs, czy inne szkolenie, które umożliwi zmianę stanowiska pracy danego pracownika, umożliwiając mu przeszeregowanie w ramach firmy lub będzie wiązać się ze zmianą zakresu działalności przedsiębiorstwa.

Stąd, konieczne jest przeanalizowanie tego zapisu i nadanie mu brzmienia umożliwiającego wykorzystanie zasad Kodeksu pracy dotyczących podnoszenia kwalifikacji zawodowych w szerszym kontekście.

PIFS proponuje następujące brzmienia art. 103¹ § 1 zawartego w Art. 1 pkt. 2) projektu:

„Art. 103¹ § 1. Przez podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracownika rozumie się zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności pozostających w związku z wykonywaną lub planowaną pracą, z inicjatywy pracodawcy albo za jego zgodą.”

2. Uwagi do projektowanego Art. 103¹ § 2 Kodeksu Pracy.

W Art. 103¹ § 2 należy doprecyzować, że pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia płatne według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy.

PIFS proponuje następujące brzmienia art. 103¹ § 2 zawartego w Art. 1 pkt. 2) projektu:

„Art. 103¹ § 2. Pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe przysługują urlop szkoleniowy i zwolnienie z całości lub części dnia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, płatne według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy, na czas niezbędny, by punktualnie przybyć na obowiązkowe zajęcia oraz na czas ich trwania.”

3. Uwagi do projektowanego Art. 103² § 1 Kodeksu Pracy.

Zwracamy uwagę, że proponowany wymiar urlopu szkoleniowego wynoszący 6 dni jest stanowczo zbyt długi i powinien być ustalany bardziej elastycznie, na przykład przez strony w łączącej je umowie szkoleniowej. Obecnie istnieje na rynku szereg krótkotrwałych, nawet jednodniowych szkoleń, po których mogą być prowadzone egzaminy. Taki sztywny zapis w ustawie prowadziłby do oczywistego paradoksu – po jednodniowym szkoleniu pracownikowi przysługiwałoby 6 dni urlopu szkoleniowego na egzamin.

Na poparcie zasługuje dotychczas obowiązujący przepis § 10 rozporządzenia z 1993 r., który stanowi, że wymiar urlopu szkoleniowego przeznaczonego na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów końcowych dla pracownika wynosi do 6 dni roboczych i ustalany jest przez pracodawcę w zależności od czasu trwania szkolenia i egzaminów.

PIFS proponuje następujące brzmienia art. 103² § 1 zawartego w Art. 1 pkt. 2) projektu:

„Art. 103² § 1. Pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe przysługuje urlop szkoleniowy w wymiarze:

1) do 6 dni – dla pracownika przystępującego do egzaminów eksternistycznych, który ustalany jest przez pracodawcę w zależności od czasu trwania szkolenia i egzaminów, (...)

3) do 6 dni – dla pracownika przystępującego do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, który ustalany jest przez pracodawcę w zależności od czasu trwania szkolenia i egzaminów, (...).”

Punkty 2) i 4) w art. 103² § 1 pozostają bez zmian.

4. Uwagi do projektowanego Art. 103⁴ Kodeksu Pracy.

Chcemy podkreślić, że projekt Kodeksu Pracy w art. 103⁴ § 1 nakłada na strony obowiązek podpisania umowy szkoleniowej. To dodatkowy biurokratyczny obowiązek spoczywający na pracodawcy, gdyż to pracodawca będzie musiał zadbać o powstanie umowy i doprowadzenie do jej podpisania. Obowiązek ten nie uwzględnia stosowanych na ogromną skalę przez pracodawców krótkich form rozwoju kompetencji i podnoszenia kwalifikacji: kursy kilkudniowe czy nawet szkolenia kilkugodzinne. Proponujemy zatem, aby obowiązek podpisania umowy szkoleniowej dotyczył jedynie takich form podnoszenia kwalifikacji, które trwają dłużej niż określona liczba godzin nauczania (np. 40 godzin). Dla form krótszych niż przyjęta liczba godzin powinno wystarczyć „zlecenie udziału w szkoleniu” wystawiane przez pracodawcę, przy czym w takim przypadku nie powinno przysługiwać prawo do urlopu szkoleniowego. Prawo do tego urlopu nie powinno istnieć w takich przypadkach nawet, gdy krótkie kursy kończą się egzaminem.

PIFS negatywnie odnosi się do aktualnej propozycji zawartej w art. 103⁴ § 2 projektu wnoszącej, że „umowa (...) nie może zawierać postanowień mniej korzystnych dla pracownika niż przepisy niniejszego rozdziału.”

W praktyce mogą pojawiać się różne zapotrzebowania w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych po stronie pracownika, który będzie chciał uzyskać zgodę pracodawcy, bez konieczności zapewnienia mu przywilejów kodeksowych, na przykład w zakresie urlopu szkoleniowego. Natomiast pracodawca, mając świadomość, że musi spełnić wszelkie obowiązki wynikające z projektowanych zapisów, nie zawsze będzie chciał wyrażać zgodę pracownikowi na doksztalcanie się, mając na względzie wyłącznie koszty, jakie jest zobowiązany ponieść.

Zatem, dobrym rozwiązaniem – funkcjonującym dotychczas – jest pozostawienie większej elastyczności stronom w zakresie ustalania warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych, gdy z inicjatywą występuje pracownik.

PIFS proponuje następujące brzmienia art. 103⁴ zawartego w Art. 1 pkt. 2) projektu:

„Art. 103⁴ § 1. Pracodawca zawiera z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe umowę określającą wzajemne prawa i obowiązki stron.

§ 2. W przypadku podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracownika z inicjatywy pracodawcy umowa, o której mowa w § 1, nie może zawierać postanowień mniej korzystnych dla pracownika niż przepisy niniejszego rozdziału.

§ 3. Umowy, o której mowa w § 1, nie zawiera się w przypadku podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracownika w formach pozaszkolnych trwających do 40 godzin.”

5. Uwagi do projektowanego Art. 21 ust. 1 pkt. 90) ustawy o podatku od osób fizycznych.

Konsekwencją nowelizacji przepisów Kodeksu Pracy są zmiany zaproponowane w art. 21 ust. 1 pkt. 90 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który zwalnia z podatku wartość świadczeń przyznanych pracownikowi na naukę i kształcenie zawodowe.

W celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tego zwolnienia podatkowego proponujemy, aby zrezygnować z odwoływania się do zapisu przywołującego odrębne przepisy. Chcemy podkreślić, że takie odwołanie nie jest niezbędne, zwłaszcza że w wielu punktach zwolnień zawartych w art. 21 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie stosuje się odwołań do innych regulacji.

PIFS proponuje następujące brzmienia art. 21 ust. 1 pkt 90 zawartego w Art. 2 projektu:

„90) wartość świadczeń przyznanych przez pracodawcę na podnoszenie kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego pracownika, z wyjątkiem wynagrodzeń otrzymywanych za czas urlopu szkoleniowego oraz za czas zwolnień z całości lub części dnia pracy, przysługujących pracownikom podejmującym naukę lub podnoszącym kwalifikacje zawodowe.”.

Badania pokazują, że społeczeństwo polskie uczy się niechętnie i oprócz niewielkiej grupy bardzo wykształconych ludzi, są ogromne rzesze tych, których trzeba intensywnie i wszelkimi sposobami zachęcać do uczestniczenia w uczeniu się przez całe życie.

Jednocześnie warto pamiętać, że współczesny statystyczny Polak nadal nie dorównuje pod względem posiadanych kompetencji kluczowych współczesnemu statystycznemu Europejczykowi. **Dlatego też edukacja w całości zasługuje na szczególną ochronę i wsparcie, również poprzez stanowienie prawa dającego pracownikom i pracodawcom większą elastyczność w kreowaniu łączących je relacji dotyczących szkoleń, co niewątpliwie przełoży się na większą skalę podnoszenia wiedzy.**

Zarząd Polskiej Izby Firm Szkoleniowych